

Reglement van orde gemeenteraad Eindhoven 2022

Het college van burgemeester en wethouders van Eindhoven maakt bekend dat; de raad van de gemeente Eindhoven gelet op artikelen 16, 77, 82 en 147a van de Gemeentewet; in zijn vergadering van 11 oktober 2022 heeft besloten vast te stellen het:

Reglement van orde van de gemeenteraad Eindhoven 2022

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- agendacommissie: de door de raad aangewezen leden die de agenda's van de vergaderingen van de raadscommissies en gemeenteraad voorbereiden;
- amendement: een voorstel tot wijziging van een ontwerpverordening of ontwerpbesluit, naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen;
- college: het college van burgemeester en wethouders van Eindhoven;
- fractie: een groep van een of meerdere raadsleden, behorende tot dezelfde politieke groepering;
- fractievoorzittersoverleg: het overleg van alle fractievoorzitters van de gemeenteraad en vormt tevens het dagelijks bestuur van de gemeenteraad;
- griffier: de griffier van de raad of hun plaatsvervanger;
- initiatiefvoorstel: een voorstel voor een verordening of een ander voorstel;
- interpellatie: het vragen van inlichtingen aan het college of de burgemeester over een onderwerp dat niet vermeld staat op de agenda;
- meningsvormende vergadering: een raadscommissie zoals ingesteld door de raad die tot taak heeft de besluitvorming van de raad voor te bereiden en te overleggen met het college of de burgemeester;
- motie: een korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken;
- subamendement: een voorstel tot wijziging van een aanhangig amendement, naar de vorm geschikt om direct te worden opgenomen in het amendement, waarop het betrekking heeft;
- voorbereidende bijeenkomst: een bijeenkomst die tot doel heeft de raad te informeren over zaken waarover op een later moment besluitvorming zal plaatsvinden of contact te leggen tussen de inwoners van de stad en de raad;
- voorstel van orde: een voorstel betreffende de orde van de raadsvergadering;
- voorzitter: de voorzitter van de raad of hun plaatsvervanger;
- wet: de Gemeentewet.

Artikel 2. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter

1. De voorzitter is belast met:
  - a. het leiden van de vergadering;
  - b. het handhaven van de orde;
  - c. het doen naleven van het reglement van orde.
2. De voorzitter wordt, op grond van artikel 77 lid 1 van de wet, vervangen door een plaatsvervangend voorzitter of tweede plaatsvervangend voorzitter van de raad.
3. De raad benoemt de plaatsvervangend en tweede plaatsvervangend van de raad.

Artikel 3. Fractievoorzittersoverleg

1. De raad heeft een fractievoorzittersoverleg bestaande uit de fractievoorzitters van de in de raad vertegenwoordigde fracties.

2. De plaatsvervangend voorzitter van de raad is de voorzitter van het fractievoorzittersoverleg. Bij hun afwezigheid wordt diegene vervangen door de tweede plaatsvervangend voorzitter van de raad.
3. Fractievoorzitters kunnen zich bij afwezigheid laten vervangen door een raadslid uit hun eigen fractie.
4. Het fractievoorzittersoverleg heeft in ieder geval als taak:
  - a. het bespreken van aangelegenheden inzake het functioneren van de raad in algemene zin;
  - b. het namens de raad vervullen van representatieve taken waar representatie van de raad als zodanig gewenst is;
  - c. het toekennen en intrekken van het ereteken van de stad Eindhoven;
  - d. het instellen van een werkgroep indien een complexe vraag of onderwerp nader dient te worden uitgewerkt, al dan niet op verzoek van de raad.
5. De griffier is aanwezig bij het fractievoorzittersoverleg en ziet toe op de verslaglegging.
6. De voorzitter van de raad is adviseur van het fractievoorzittersoverleg en wordt voor elke vergadering uitgenodigd.
7. Het fractievoorzittersoverleg vergadert in beslotenheid.

Artikel 4. Agendacommissie

1. De raad heeft een agendacommissie bestaande uit minstens vijf leden van de raad.
2. De leden van de agendacommissie worden benoemd door de raad. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige afspiegeling van de samenstelling van de raad.
3. De raad benoemt de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de agendacommissie.
4. De griffier of een door diegene aangewezen medewerker van de griffie is bij elke vergadering van de agendacommissie aanwezig.
5. De griffier of een door diegene aangewezen medewerker van de griffie is secretaris van de agendacommissie en ziet toe op de verslaglegging.
6. De voorzitter van de raad is adviseur van de agendacommissie en kan door de agendacommissie worden uitgenodigd aan de vergadering deel te nemen.
7. De secretaris en de voorzitter van de agendacommissie bereiden de vergadering van de agendacommissie voor.
8. Leden van de agendacommissie worden bij afwezigheid niet vervangen. Bij langdurige afwezigheid van een lid kan de raad besluiten voor de duur van de afwezigheid een vervangend lid aan te wijzen.
9. De agendacommissie heeft tot taak:
  - a. het vaststellen van de conceptagenda's van de voorbereidende bijeenkomsten, meningsvormende vergaderingen en de raadsvergaderingen;
  - b. het vaststellen van de vergadercyclus van de raadsavonden (voorbereidende bijeenkomsten en meningsvormende vergaderingen) en de raadsvergadering;
  - c. het bespreken van de vergaderwijze van de raad en zijn commissies, het functioneren van de raadsyclus en voorstellen doen voor het verbeteren van de vergaderwijze;
  - d. het adviseren van de voorzitter van de raad over de orde van de raadsvergaderingen;
  - e. het toezien op agendering van initiatiefvoorstellen en agenderingsverzoeken vanuit de raad;
  - f. het vaststellen van spreektijden en spreektijdenregelingen;
  - g. het voorbereiden van raadsvoorstellen die betrekking hebben op regelingen en besluiten van procedurele aard voor zover deze de eigen huishouding van de raad betreffen;
  - h. het adviseren en plannen van werkbezoeken en presentaties voor de raad.
10. De agendacommissie besluit in beginsel op basis van consensus. Mocht besluitvorming via stemming nodig zijn, dan vindt stemming plaats via een meerderheid van stemmen.
11. De agendacommissie vergadert in beslotenheid.

Artikel 5. De griffier

1. De griffier is aanwezig tijdens de raadsvergaderingen.
2. Bij verhindering of afwezigheid wordt de griffier vervangen door een plaatsvervanger die door de raad is aangewezen.
3. De griffier kan op uitnodiging van de voorzitter aan beraadslagingen in raadsvergaderingen deelnemen.

Artikel 6. Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging raadsleden

1. Bij de benoeming van nieuwe raadsleden stelt de raad een geloofsbrievencommissie in bestaande uit drie raadsleden.
2. Deze onderzoekt de geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken van de nieuw benoemde raadsleden en brengt vervolgens advies uit aan de raad over de toelating van de nieuw benoemde raadsleden tot de raad. Indien van toepassing, wordt van een minderheidsstandpunt melding gemaakt in dit advies.
3. Het onderzoek van het proces-verbaal van het centraal stembureau gebeurt in de laatste raadsvergadering in oude samenstelling na de raadsverkiezingen.
4. Na een raadsverkiezing roept de voorzitter de toegelaten raadsleden op om in de eerste raadsvergadering in nieuwe samenstelling de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.
5. In geval van een tussentijdse vacaturevervulling roept de voorzitter een nieuw benoemd raadslid op voor de raadsvergadering waarin over diens toelating wordt beslist om de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.

Artikel 7. Benoeming wethouders

1. De geloofsbrievencommissie onderzoekt of de benoeming van de kandidaat-wethouder voldoet aan de vereisten van de artikelen 36a, 36b, 41b, eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid, van de wet en kan van de kandidaat-wethouder een verklaring omtrent het gedrag vragen als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.
2. De burgemeester geeft voor de aanvang van iedere ambtstermijn opdracht om de kandidaat-wethouders aan een risicoanalyse integriteit te onderwerpen. De burgemeester brengt over het eindresultaat daarvan verslag uit aan de raad. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn niet openbaar.
3. De geloofsbrievencommissie betreft het eindresultaat van de risicoanalyse integriteit bij haar onderzoek en brengt vervolgens advies uit aan de raad over de benoeming tot wethouder.
4. Alvorens wordt overgegaan tot de benoeming van de kandidaat-wethouder wordt de raad in staat gesteld om de kandidaat-wethouder inhoudelijk te bevragen middels een openbare bevraging.

Artikel 8. Fracties

1. Raadsleden die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zittingsperiode als één fractie beschouwd.
2. Als boven de kandidatenlijst een aanduiding was geplaatst, voert de fractie in de raad deze aanduiding als naam. Als daar geen aanduiding was geplaatst, deelt de fractie in de eerste raadsvergadering aan de voorzitter mee welke naam deze fractie in de raad zal voeren.
3. De namen van de fractievoorzitter en diens plaatsvervanger worden zo spoedig mogelijk doorgegeven aan de voorzitter.
4. Als één of meer raadsleden van één of meer fracties als zelfstandige fractie gaan optreden of zich aansluiten bij een andere fractie, wordt hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling gedaan aan de voorzitter.
5. Voor het splitsen dan wel vormen van nieuwe fracties is geen toestemming vereist van de raad.
6. Een nieuwe naam van een fractie voldoet aan de eisen uit artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet en wordt gebruikt met ingang van de eerstvolgende raadsvergadering na naamswijziging.

Hoofdstuk 2. Ter vergadering

Paragraaf 1. Voorbereiding

Artikel 9. Oproep en agenda

1. De voorzitter zendt ten minste tien dagen voor een raadsvergadering de raadsleden een schriftelijke oproep en de voorlopige agenda met de daarbij behorende stukken.
2. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter na het verzenden van een schriftelijke oproep in overleg met de agendacommissie een aanvullende agenda opstellen. Zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 72 uur voor aanvang van de raadsvergadering wordt deze met de daarbij behorende stukken aan de raadsleden gezonden.

3. Stukken waaromtrent op grond van artikel 25, eerste of tweede lid, van de wet geheimhouding is opgelegd, blijven in afwijking van het eerste en tweede lid onder berusting van de griffier en verleent deze de raadsleden op verzoek inzage.
4. De agenda wordt bij aanvang van een raadsvergadering door de raad vastgesteld.

Artikel 10. Ter inzage leggen van stukken

1. Stukken die ter toelichting van de onderwerpen of voorstellen op een agenda dienen, worden gelijktijdig met het verzenden van de schriftelijke oproep op het gemeentehuis ter inzage gelegd. Als na het verzenden van de schriftelijke oproep stukken ter inzage worden gelegd, wordt hiervan mededeling gedaan aan de raadsleden en zo mogelijk door middel van openbare kennisgeving.
2. Digitaal beschikbare stukken worden op de website van de gemeenteraad geplaatst.
3. Op de stukken, bedoeld in het eerste en tweede lid, is artikel 9, derde lid, van toepassing.

Artikel 11. Openbare kennisgeving

1. Raadsvergaderingen worden door plaatsing op de internetsite van de gemeente ter openbare kennis gebracht. Er kan in aanvulling daarop aankondiging in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan huisbladen plaatsvinden.

Paragraaf 2. Raadsvergaderingen

Artikel 12. Presentielijst

1. De griffier draagt zorg voor het bijhouden van presentielijsten van raadsvergaderingen.
2. Bij binnenkomst in de vergaderzaal tekenen raadsleden de presentielijst, die aan het einde van elke raadsvergadering door de griffier door ondertekening wordt vastgesteld.

Artikel 13. Zitplaatsen

1. De voorzitter, de raadsleden en de griffier hebben een vaste zitplaats, door de voorzitter bij iedere nieuwe zittingsperiode van de raad aangewezen.
2. Indien daartoe aanleiding bestaat, kan de voorzitter de indeling herzien na bespreking in het fractievoorzittersoverleg.
3. De voorzitter draagt zorg voor een zitplaats voor de wethouders, gemeentesecretaris en overige personen, die voor de vergadering zijn uitgenodigd.

Artikel 14. Spreekregels

De raadsleden en de wethouders spreken bij voorkeur vanaf het daartoe bestemde spreekgestoelte en richten zich tot de voorzitter.

Artikel 15. Volgorde sprekers

1. Een raadslid voert het woord na het aan de voorzitter gevraagd en van hun verkregen te hebben.
2. De voorzitter verleent het woord in de volgorde waarin het is gevraagd. Diegene kan daar gemootiveerd van afwijken.
3. De volgorde van sprekers kan worden gewijzigd, wanneer een raadslid het woord vraagt over de orde van de vergadering.

Artikel 16. Behandeling hamerstukken

1. Een onderwerp of voorstel dat op de voorlopige agenda is geplaatst waarover geen moties en/of amendementen zijn aangekondigd is een hamerstuk.
2. Een raadslid streeft ernaar uiterlijk om 12.00 uur op de dag van de raadsvergadering de stemverklaring op een hamerstuk aan te melden bij de griffier.

Artikel 17. Behandeling besprekstukken

1. Een onderwerp of voorstel waarover wel moties en/of amendementen zijn aangekondigd is een besprekstuk.
2. Indien bij een onderwerp of voorstel dat op de voorlopige agenda is geplaatst als hamerstuk moties of amendementen worden ingediend, wordt het onderwerp een besprekstuk.
3. Bij de behandeling van een besprekstuk worden alleen de daarbij ingediende moties en/of amendementen besproken.
4. In de raadsvergadering krijgen de fracties die een motie en/of amendement hebben aangekondigd als eerste de gelegenheid voor een termijn. In deze termijn wordt ook de motie en/of het amendement toegelicht. Interrupties zijn toegestaan. De voorzitter kan besluiten de interrupties pas toe te staan aan het einde van de termijn van de fractie.
5. Na de eerste termijn krijgt het college het woord om in te gaan op de inhoud van de moties en amendementen.
6. Na de toelichting door het college krijgen de fracties die een motie en/of amendement hebben aangekondigd als eerste het woord in de tweede termijn, waarna de overige fracties de gelegenheid krijgen om te reageren.
7. De voorzitter van de meningsvormende vergadering waarin het onderwerp of voorstel is besproken, attendeert de voorzitter op herhaling van discussies uit de meningsvormende vergadering.

Artikel 18. Aantal spreektermijnen

1. Beraadslaging over onderwerpen of voorstellen geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de raad anders beslist.
2. Spreektermijnen worden door de voorzitter afgesloten.
3. Fracties voeren in een termijn niet meer dan éénmaal het woord over hetzelfde onderwerp of voorstel.
4. Bij de bepaling hoeveel keer een fractie over hetzelfde onderwerp of voorstel het woord heeft gevoerd, wordt niet meegerekend het spreken over een voorstel van orde, een persoonlijk feit of een interruptie.

Artikel 19. Interruptie

1. De voorzitter kan een interruptie uitdrukkelijk of stilzwijgend toelaten.
2. Interrupties dienen te bestaan uit vragen zonder inleiding of korte mededelingen.
3. De voorzitter kan besluiten interrupties pas toe te staan aan het einde van de termijn van een fractie of het college.

Artikel 20. Deelname aan beraadslaging door anderen

Onverminderd artikel 21, eerste en tweede lid, van de wet, kan de raad besluiten dat anderen mogen deelnemen aan de beraadslaging.

Artikel 21. Voorstellen van orde

De voorzitter en de raadsleden kunnen tijdens een raadsvergadering mondeling een voorstel van orde betreffende de vergadering doen. De raad beslist hier terstond over.

Paragraaf 3. Stemmingen

Artikel 22. Beslissing

1. Wanneer de voorzitter vaststelt dat een onderwerp of voorstel voldoende is toegelicht, sluit diegene de beraadslaging, tenzij de raad anders beslist.
2. Voordat de stemming over het voorstel in zijn geheel plaatsvindt, formuleert de voorzitter het voorstel voor de te nemen beslissing.

Artikel 23. Stemverklaring

Na het sluiten van de beraadslaging en voordat de raad tot stemming overgaat, kunnen raadsleden hun voorgenomen stemgedrag kort toelichten.

Artikel 24. Procedure bij hoofdelijke stemming

1. De voorzitter vraagt de raadsleden of zij stemming verlangen. Is dit niet het geval dan stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder stemming is aangenomen.
2. Als een voorstel zonder stemming wordt aangenomen, kunnen aan de raadsvergadering deelnemende raadsleden opmerken voor het videoverslag en de besluitenlijst, dat zij bij stemming hadden tegengestemd of zich van stemming hadden onthouden overeenkomstig artikel 28 van de wet.
3. Als een raadslid om stemming of hoofdelijke stemming vraagt, doet de voorzitter daarvan mededeling aan de raad.
4. Bij hoofdelijke stemming roept de griffier de raadsleden bij naam op hun stem uit te brengen. De stemming begint bij het daarvoor bij loting aangewezen raadslid en verloopt verder op alfabetische volgorde.
5. Bij hoofdelijke stemming brengen ter vergadering aanwezige raadsleden, die zich niet ingevolge artikel 28 van de wet van deelneming aan de stemming moeten onthouden, hun stem uit door zich 'voor' of 'tegen' te verklaren, zonder enige toevoeging.
6. Een raadslid dat zich bij het uitbrengen van zijn stem vergist, kan deze vergissing herstellen tot het volgende raadslid heeft gestemd. Bemerkt het raadslid zijn vergissing pas later, dan kan deze nadat de voorzitter de uitslag van de stemming bekend heeft gemaakt aantekening vragen van zijn vergissing. Dit brengt geen verandering in de uitslag van de stemming.
7. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mee en doet daarbij mededeling van het genomen besluit.
8. De hoofdelijke stemming kan via een digitaal stelsysteem worden gehouden. In dat geval blijven het vierde en vijfde lid buiten werking en brengen de raadsleden hun stem uit door 'voor' of 'tegen' te stemmen middels een stemkastje. De uitslag van de stemming wordt openbaar gemaakt waarbij is vermeld welke raadsleden "voor" en welke raadsleden "tegen" hebben gestemd.

Artikel 25. Stemmingen over amendementen en moties

1. Als op een aanhangig voorstel amendementen zijn ingediend, wordt eerst over die amendementen gestemd en vervolgens over het voorstel zoals het dan luidt in zijn geheel.
2. Als een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement waarop dat betrekking heeft.
3. Als meerdere amendementen of subamendementen op eenzelfde gedeelte van een aanhangig voorstel zijn ingediend, wordt, onverminderd het eerste en tweede lid, eerst over het meest verstrekkende amendement of subamendement gestemd.
4. Als aangaande een aanhangig voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over het voorstel gestemd en vervolgens over de motie. De raad kan besluiten van deze volgorde af te wijken.

Artikel 26. Stemming over personen

1. Bij stemming over personen voor benoemingen of het opstellen van voordrachten of aanbevelingen, benoemt de voorzitter drie raadsleden tot stembureau.
2. Aanwezige raadsleden die zich niet ingevolge artikel 28 van de wet van deelneming aan de stemming moeten onthouden, zijn verplicht een door het stembureau verstrekt stembriefje in te leveren.
3. Er hebben zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. De raad kan op voorstel van het stembureau beslissen dat bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje.
4. Het stembureau onderzoekt of het aantal ingeleverde stembriefjes gelijk is aan het aantal raadsleden dat ingevolge het tweede lid verplicht is een stembriefje in te leveren. Wanneer de aantallen niet gelijk zijn worden de stembriefjes vernietigd zonder deze te openen en wordt een nieuwe stemming gehouden.
5. Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid als bedoeld in artikel 30 van de wet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die raadsleden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd.

6. In geval van twijfel over de inhoud van een stembriefje beslist de raad op voorstel van het stembureau.
7. Onder de zorg van de griffier worden de stembriefjes onmiddellijk na vaststelling van de uitslag vernietigd.

Paragraaf 4. Verslaglegging en ingekomen stukken

Artikel 27. Besluitenlijst

1. De besluitenlijst wordt zo spoedig mogelijk ter vaststelling aan de raad aangeboden.
2. De besluitenlijst houdt in ieder geval in:
  - a. de namen van de voorzitter, de griffier en de ter vergadering aanwezige en afwezige raadsleden;
  - b. een vermelding van de zaken die aan de orde zijn geweest;
  - c. een overzicht van het verloop van elke stemming, met vermelding bij hoofdelijke stemming van de namen van de raadsleden die voor of tegen stemden, onder aantekening van de namen van de raadsleden die zich overeenkomstig de wet van stemming hebben onthouden;
  - d. de toezeggingen.
3. De besluitenlijst wordt opgesteld onder de zorg van de griffier.

Artikel 28. Ingekomen stukken

1. Bij de raad ingekomen stukken, waaronder schriftelijke mededelingen van het college aan de raad, worden op een lijst geplaatst. Deze lijst wordt aan de raadsleden digitaal ter beschikking gesteld met de voorstellen en overige stukken.
2. De raad stelt op voorstel van de agendacommissie de wijze van afdoening van de ingekomen stukken vast.
3. Indien een raadslid aan de raad een andere afdoening voorstelt, gebeurt dit gemotiveerd; diegene kan daartoe de inhoud van het ingekomen stuk ter sprake brengen.

Paragraaf 5. Besloten raadsvergaderingen

Artikel 29. Toepassing reglement op besloten vergaderingen

Op besloten raadsvergaderingen is ditreglement van overeenkomstige toepassing voor zover dat niet strijdig is met het besloten karakter van de vergadering.

Artikel 30. Verslag besloten vergadering

1. Conceptbesluitenlijsten van besloten raadsvergaderingen worden niet verspreid, maar uitsluitend voor de raadsleden ter inzage gelegd bij de griffier.
2. Deze besluitenlijsten worden zo spoedig mogelijk in een besloten raadsvergadering ter vaststelling aangeboden. Tijdens deze vergadering neemt de raad een besluit over het al dan niet openbaar maken van de vastgestelde besluitenlijst.
3. De vastgestelde besluitenlijsten worden door de griffier ondertekend.

Artikel 31. Opheffing geheimhouding

Als de raad op grond van de artikelen 25, derde en vierde lid, 55, tweede en derde lid, of 86, tweede en derde lid, van de wet voornemens is de geheimhouding niet te bekrachtigen dan wel op te heffen, wordt, als het orgaan dat geheimhouding heeft opgelegd daarom verzoekt, daarover in een besloten raadsvergadering met het desbetreffende orgaan overleg gevoerd.

Paragraaf 6. Toehoorders en pers

Artikel 32. Toehoorders en pers

1. Toehoorders en vertegenwoordigers van de pers wonen raadsvergaderingen uitsluitend bij op de voor hen bestemde plaatsen.

2. Het blijf geven van tekenen van goed- of afkeuring of het op andere wijze verstoren van de orde is hen verboden.

Artikel 33. Geluid- en beeldregistraties

1. Tijdens de vergadering kunnen er door of in opdracht van de griffier geluid- en beeldregistraties worden gemaakt.
2. Degenen die van een openbare raadsvergadering geluid- of beeldregistraties willen maken, doen hiervan mededeling aan de voorzitter en gedragen zich naar diens aanwijzingen.

Hoofdstuk 3. Bevoegdheden, instrumenten raadsleden

Artikel 34. Amendementen en subamendementen

1. Ieder raadslid kan amendementen indienen. Ook kan diegene voorstellen een geagendeerde voorgestelde beslissing in één of meer onderdelen te splitsen, waarover afzonderlijke besluitvorming zal plaatsvinden. Alleen beraadslaagd kan worden over amendementen die ingediend zijn door raadsleden die de presentielijst hebben getekend en deelnemen aan de vergadering.
2. Ieder raadslid dat deelneemt aan de vergadering, is bevoegd op het amendement dat door een raadslid is ingediend, een wijziging, verder te noemen subamendement, voor te stellen.
3. Raadsleden streven ernaar (sub)amendementen schriftelijk om 12.00 uur op de dag voorafgaand aan de raadsvergadering in te dienen bij de griffier.
4. Intrekking, door de indiener(s), van het (sub)amendement is mogelijk totdat de besluitvorming door de raad heeft plaatsgevonden.

Artikel 35. Moties

1. Raadsleden streven ernaar moties schriftelijk om 12.00 uur op de dag voorafgaand aan de raadsvergadering in te dienen bij de griffier.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Artikel 36. Vrije moties

1. Een motie met betrekking tot een onderwerp dat niet op de agenda staat, moet worden ingediend bij de griffier op de dag voorafgaand aan de raadsvergadering voor 12.00 uur, behoudens de gevallen dat dit naar oordeel van de voorzitter in redelijkheid niet mogelijk was.
2. De agendacommissie kan de raad adviseren over de behandeling van een vrije motie.
3. Vrije moties worden in één termijn behandeld.
4. In de raadsvergadering krijgen de fracties die een vrije motie hebben aangekondigd als eerste de gelegenheid voor een termijn.
5. Na de eerste termijn van de raad krijgt het college het woord om in te gaan op de inhoud van de vrije motie.
6. Tenslotte krijgen de fracties die een vrije motie hebben aangekondigd het laatste woord om aan te geven wat zij, gehoord hebbende de raad en het college, met de vrije motie doen.

Artikel 37. Initiatiefvoorstel

1. Een initiatiefvoorstel wordt alleen in behandeling genomen indien het schriftelijk, via de griffier, bij de voorzitter is ingediend.
2. De indiener krijgt aan het begin van de eerstvolgende raadsvergadering de mogelijkheid om het initiatiefvoorstel kort toe te lichten. De agendacommissie kan besluiten hiervan af te wijken.
3. Het initiatiefvoorstel wordt ter kennis gebracht van het college onder vermelding van de voorlopige behandeling. De agendacommissie verzoekt het college binnen twee weken zijn wensen en bedenkingen aangaande het initiatiefvoorstel over te brengen.
4. De agendacommissie ziet toe op de agendering van het initiatiefvoorstel.

5. De raad neemt een voorstel niet in behandeling indien het voorstel in strijd is met een wet, een algemene maatregel van bestuur of een verordening.
6. De agendacommissie kan voorwaarden stellen aan de indiening en behandeling van een voorstel.

Artikel 38. Voorstel van het college aan de raad

1. Een voorstel van het college aan de raad dat vermeld staat op de voorlopige agenda van de raadsvergadering, wordt niet ingetrokken zonder toestemming van de raad.
2. Als de raad van oordeel is dat het nodig is een voorstel als bedoeld in het eerste lid voor advies terug te zenden aan het college, geeft de raad aan de agendacommissie mee binnen welke termijn hij het voorstel opnieuw geagendeerd wil zien.

Artikel 39. Interpellatie

1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, tenminste 72 uur voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter ingediend. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.
2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige raadsleden en het college.
3. Toestemming tot het houden van de interpellatie wordt verleend indien het verzoek na stemming wordt gesteund door ten minste negen raadsleden.
4. De raad bepaalt op welk tijdstip tijdens de vergadering de interpellatie zal worden gehouden.
5. Bij de behandeling van de interpellatie wordt de eerste ondertekenaar van het interpellatieverzoek in de gelegenheid gesteld een inhoudelijke mondelinge toelichting te geven.
6. Daarna beantwoordt het college, respectievelijk de burgemeester de gestelde vragen.
7. Vervolgens worden de eerste ondertekenaar van het verzoek en de woordvoerders van de overige fracties in de gelegenheid gesteld om in één termijn te reageren.
8. Het college, respectievelijk de burgemeester reageert vervolgens op de door de raad gemaakte opmerkingen.
9. Na een eventueel benodigde schorsing geeft de voorzitter de interpellant een laatste maal de gelegenheid het woord te voeren en kan de interpellant desgewenst een motie indienen.

Artikel 40. Schriftelijke vragen

1. Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. De vragen kunnen van een toelichting worden voorzien.
2. De vragen worden bij de griffier ingediend. Deze draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige raadsleden en het college worden gebracht.
3. Schriftelijke beantwoording vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen vier weken, nadat de vragen zijn binnengekomen. Indien beantwoording niet binnen deze termijn kan plaatsvinden, stelt het college de vragensteller hiervan in kennis, waarbij de termijn wordt aangegeven, waarbinnen beantwoording zal plaatsvinden. Dit bericht wordt behandeld als een antwoord.
4. De antwoorden worden door het college aan de raadsleden digitaal beschikbaar gesteld en gepubliceerd.

Artikel 41. Inlichtingen

1. Indien een raadslid over een onderwerp inlichtingen als bedoeld in de artikelen 169, derde lid, en 180, derde lid, van de wet verlangt, wordt een verzoek daartoe schriftelijk ingediend bij het college.
2. Een afschrift van dit verzoek wordt door de indiener toegezonden aan de raad.
3. De verlangde inlichtingen worden mondeling of schriftelijk in de eerstvolgende of in de daaropvolgende vergadering gegeven.
4. De gestelde vragen en het antwoord vormen een agendapunt voor de vergadering, waarin de antwoorden zullen worden gegeven.

Artikel 42. Vragenhalfuur

1. Ieder raadslid heeft het recht om tijdens het vragenhalfuur aan het begin van de raadsvergadering mondeling één of meer bondig geformuleerde vragen aan de burgemeester of het college te stellen over een onderwerp dat niet op de agenda voorkomt.
2. Het raadslid dat tijdens het vragenhalfuur vragen wil stellen, doet daartoe een verzoek, onder vermelding van de te stellen vraag of vragen, schriftelijk bij de griffier, uiterlijk om 12.00 uur op de dag van de raadsvergadering.
3. De raad kan in een bijzonder geval voor het mondeling vragenhalfuur ook een ander tijdstip vaststellen. De voorzitter bepaalt dan het tijdstip waarop het onderwerp van de vragen bij hun dient te zijn aangemeld.
4. Per vraag van een raadslid wordt een tijdsduur uitgetrokken voor de vraag en het antwoord van 5 minuten. De maximaal beschikbare tijdsduur voor het vragenhalfuur bedraagt 30 minuten. De agendacommissie kan voorafgaand aan de vergadering een andere tijdsduur voorstellen. De voorzitter kan in overleg met de raad aan het begin van de vergadering een andere tijdsduur voor het vragenhalfuur vaststellen.
5. Tijdens het vragenhalfuur kan geen verlot gevraagd worden tot het houden van een interpellatie, noch kunnen moties worden ingediend.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 43. Uitleg reglement

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet of bij twijfel omtrent de toepassing van het reglement, beslist de raad op voorstel van de voorzitter.

Artikel 44. Intrekking oude reglement

Het Reglement van orde van de gemeenteraad van Eindhoven 2014 wordt ingetrokken.

Artikel 45. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de dag na die van de vaststelling.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van Orde van de gemeenteraad van Eindhoven 2022.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 11 oktober 2022.
, griffier

Toelichting

Artikel 1. Begripsbepalingen

Begrippen die in het Reglement van orde veelvuldig voorkomen zijn toegelicht.

Artikel 2. Voorzitter en plaatsvervangend voorzitter

De raad benoemt een plaatsvervangend voorzitter en een tweede plaatsvervangend voorzitter zodat in voorkomende gevallen de voorzitter van de raad een vervanger heeft.

Artikel 3. Fractievoorzittersoverleg

Het fractievoorzittersoverleg is het aangewezen gremium om zich bezig te houden met het functioneren van de raad in algemene zin. Ook het instellen van werkgroepen is opgedragen aan het fractievoorzittersoverleg. Het fractievoorzittersoverleg heeft ook een taak in het toekennen en intrekken van het ereteken van de stad Eindhoven.

Artikel 4. Agendacommissie

De agendacommissies heeft een belangrijke taak in het voeren van regie op de agenda's van de voorbereiding, meningsvorming en raadsvergadering. Hierbij doet de agendacommissies voorstellen voor categorie indeling (wel of geen discussie), tijdsindicatie en volgorde op de agenda. Het beoordelen van behandelbaar zijn van stukken behoort hier ook toe. Daarnaast is de agendacommissie verantwoordelijk voor het vaststellen van de spreektijden regeling en adviseert zij de voorzitter van de raad. Ook is de agendacommissie het aangewezen gremium waarin de vergaderwijze en de vergadercyclus worden geëvalueerd. Hierover kan de agendacommissie in overleg treden met het fractievoorzittersoverleg en

met voorstellen voor verbeteringen komen. In het verlengde hiervan is de agendacommissie ook verantwoordelijk voor het voorbereiden van raadsvoorstellen die betrekking hebben op reguleringen en besluiten van huishoudelijke en procedurele aard voor zover deze de eigen huishouding van de raad betreffen. De uiteindelijke beslisbevoegdheid ligt uiteraard bij de raad en derhalve zal een sondering van voorstellen vooraf wenselijk zijn.

Artikel 5. De griffier

De raad is verplicht een griffier te benoemen op grond van artikel 107 van de wet. De griffier is in eerste instantie verantwoordelijk voor de bijstand aan de raad. De griffier is in principe in elke vergadering van de raad aanwezig. De wet eist dat de raad de vervanging van de griffier regelt (artikel 107d, eerste lid). In het tweede lid is daarover een bepaling opgenomen. In verband met artikel 22 van de wet (verschoningsrecht) is in het derde lid een bepaling opgenomen met betrekking tot het deelnemen van de griffier aan de beraadslaging. Rechtspositionele bepalingen zijn niet in dit reglement opgenomen, aangezien dat beter geregeld kan worden in de ambtsinstructie voor de griffier, die de raad vaststelt. In de instructie voor de griffier zijn de taken van de griffier uitgewerkt.

Artikel 6. Onderzoek geloofsbriefen en beëdiging raadsleden

Met de geloofsbrief geeft de voorzitter van het centraal stembureau aan de benoemde kennis van diens benoeming (artikel V 1 van de Kieswet). Voor dit benoemingsbesluit is bij ministeriële regeling een model vastgesteld. De benoemde meldt schriftelijk aan de raad of diegene de benoeming aanneemt (artikel V 2 van de Kieswet). Tegelijk met de mededeling dat diegene hun benoeming aanneemt legt diegene aan de raad stukken over waaruit blijkt dat de benoemde voldoet aan de eisen om als lid van de raad toegelaten te worden. Dit omvat de volgende stukken: een ondertekende verklaring met de openbare betrekkingen die diegene bekleedt, een uittreksel uit de basisregistratie personen met hun woonplaats, geboorteplaats en -datum en (indien niet-Nederlander) stukken waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de vereisten van artikel 10, tweede lid, van de wet (artikel V 3 van de Kieswet). Het onderzoek van de geloofsbriefen en de beslissing over de toelating moeten in een openbare vergadering gebeuren. Bij het onderzoek zal ook de gedragscode (artikel 15, derde lid, van de wet) betrokken worden. In deze code zijn onder meer bepalingen opgenomen over al dan niet toegestane nevenfuncties. De commissie die de geloofsbriefen onderzoekt brengt verslag uit. Dit kan zowel mondeling als schriftelijk. Ingevolge artikel V 4 van de Kieswet beslist de raad over de toelating van zijn leden. Daarbij is er een verschil in de procedure bij de samenstelling van een nieuwe raad of bij de vervulling van een tussen-tijdse vacature. Na de raadsverkiezingen beslist de raad in oude samenstelling in zijn laatste vergadering over de toelating van de nieuw gekozen leden. Met ingang van 00:00 uur de volgende dag treedt de nieuwe raad aan (artikel 18 van de wet en artikel C 4, tweede lid, van de Kieswet).

Eerste en tweede lid

De formulering van het eerste lid benadrukt dat de raad en niet de voorzitter een commissie instelt, die het zogenaamde geloofsbriefenonderzoek verricht nadat de voorzitter van het centraal stembureau nieuwe leden heeft benoemd.

Derde lid

Het onderzoek van het proces-verbaal (onderzoek naar het verloop van de verkiezing of de vaststelling van de uitslag) gebeurt door de oude raad vlak voor de eerste samenkomst van de nieuwe raad na de gemeenteraadsverkiezingen. Het onderzoek van het proces-verbaal strekt zich niet uit tot de geldigheid van de kandidatenlijsten.

Het derde lid ziet op de specifieke taak die de raad heeft na de raadsverkiezingen. Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft de commissie voor het geloofsbriefenonderzoek een extra taak, zij adviseert de raad ook over het verloop van de verkiezingen (of dit op wettige wijze is gebeurd) en het vaststellen van de uitslag (of deze juist is vastgesteld). Zij doet dit op basis van het proces-verbaal van het centraal stembureau. De raad dient op basis van dit advies een besluit te nemen over het verloop van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag. Dit besluit is van belang omdat de raad de bevoegdheid heeft om te besluiten tot het hertellen van de stemmen en zelfs de bevoegdheid om te besluiten tot een herstemming, beide eventueel in een deel van de gemeente bij een aantal specifieke stembureaus. Het proces-verbaal vormt de aanleiding tot een besluit tot hertelling of herstemming. Dit dient concrete aanwijzingen te bevatten waarop de raad een dergelijk besluit kan baseren. Op 28 februari 2014 heeft de minister van BZK een circulaire uitgebracht waarin toegelicht wordt wanneer de raad gebruik kan maken van deze bevoegdheid (Gemeenteraadsverkiezingen: hertellingen, kenmerk 2014-0000116196, 28 februari 2014, Ministerie van BZK. Zie: https://vng.nl/files/vng/publicatie_bijlagen/2014/20140319-hertelling-gemraadsverk-bzk2014-0000116196.pdf).

In deze circulaire wordt onder meer uiteengezet wanneer de raad tot hertelling kan besluiten. Het ligt niet voor de hand dat besloten wordt tot een hertelling waarvan tevoren duidelijk is dat deze niet tot een andere samenstelling in de raad kan leiden. Ook een verschil in zetels tussen de voorlopige uitslag en de definitieve uitslag is geen reden om over te gaan tot hertelling.

Vierde en vijfde lid

Na een raadsverkiezing kunnen de toegelaten raadsleden op de eerste vergadering van de raad in nieuwe samenstelling als bedoeld in artikel 18 van de wet de eed of verklaring en belofte afleggen. De voorzitter zal hen hiervoor oproepen (vierde lid).

Bij tussentijdse vacaturevervulling kan de eed of verklaring en belofte aansluitend aan de beslissing van de raad over de toelating van het betrokken raadslid plaatsvinden (vijfde lid). De tekst van de eed of verklaring en belofte die een raadslid bij het aanvaarden van het raadslidmaatschap moet afleggen, is in artikel 14 van de wet vastgelegd.

Artikel 7. Benoeming wethouders

Artikel 7 geeft invulling aan een leemte in de wet. Uit de Kieswet vloeit het geloofsbriefonderzoek van raadsleden voort. Aangezien de wethouder geen gekozen volksvertegenwoordiger is, regelt de Kieswet hierover niets. De wet geeft wel aan welke formele eisen gesteld worden aan een wethouder maar niet op welk moment deze worden getoetst.

Het ligt voor de hand om voor het benoemen van wethouders ook een commissie voor het onderzoek naar de geloofsbriefen in te stellen (eerste lid). De formele eisen voor het wethouderschap zijn grotendeels vergelijkbaar met de vereisten voor het raadslidmaatschap (artikelen 36a, 36b, 41b en 41c van de wet). Voor de benoeming van een wethouder zal er een integriteitstoets plaatsvinden.

Na het onderzoek, bedoeld in het derde lid, brengt de commissie advies uit aan de raad over de benoeming tot wethouder (derde lid).

Artikel 7 is ook van toepassing als er geen wethouder van buiten maar uit de raad wordt benoemd. De incompatibiliteiten en nevenfuncties dienen dan immers opnieuw te worden beoordeeld.

Een raadslid dat wordt benoemd tot wethouder mag raadslid blijven totdat de geloofsbriefen van hun opvolger zijn goedgekeurd (artikel 36b, tweede lid, van de wet).

Alvorens wordt overgegaan tot de benoeming van de kandidaat-wethouder wordt de raad in staat gesteld om de kandidaat-wethouder inhoudelijk te bevragen middels een openbare bevraging.

Artikel 8. Fracties

De Kieswet en de wet kennen het begrip fractie niet. In artikel 33, tweede lid, van de wet wordt wel uitgegaan van het bestaan van in de raad vertegenwoordigde groeperingen (recht op fractieondersteuning). Vanaf de aanvang van de eerste zitting van de nieuwe raad na de verkiezingen, worden de leden die op dezelfde lijst hebben gestaan als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd (eerste lid). De fractie gebruikt in de vergadering van de raad de aanduiding die zij boven de kandidatenlijst had staan. Op deze wijze is de relatie tussen de fractie in de raad en de fractie op de kandidatenlijst voor de burger duidelijk. Het kan echter voorkomen dat een fractie geen aanduiding boven de kandidatenlijst heeft staan. In een dergelijk geval deelt de fractie in de eerste vergadering de aanduiding mee (tweede lid).

Vierde lid

In de loop van een zittingsperiode kan het voorkomen dat leden de raad verlaten. In een dergelijk geval vindt er een verandering in de samenstelling van de fractie plaats. Als dit het geval is, deelt de fractie dit aan de voorzitter mede (vierde lid). Het is ook mogelijk dat een raadslid hun lidmaatschap niet opzegt maar uit een fractie stapt. Diegene kan als zelfstandige fractie verdergaan of zich aansluiten bij een bestaande fractie. Ook andere wijzigingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld een fusie van twee fracties. Een andere (tijdelijke) wisseling in een fractie kan het gevolg zijn van ziekte of zwangerschap van een raadslid. Voor deze gevallen is in de Kieswet een vervangingsregeling opgenomen.

Uitgangspunt van ons kiesstelsel is dat volksvertegenwoordigers op persoonlijke titel worden verkozen en benoemd. Dit uitgangspunt is gebaseerd op artikel 27 van de wet en artikel 129 van de Grondwet, waarin is bepaald dat elk bindend mandaat van een lid van de raad nietig is. De volksvertegenwoordiger handelt naar eigen overtuiging en is bij stemmingen niet gebonden aan een lastgeving. Geen andere persoon of instantie kan diegene rechtens bindende instructies opleggen met betrekking tot hun stemgedrag. Het is de individuele volksvertegenwoordiger die een mandaat van de kiezer heeft gekregen. De volksvertegenwoordiger heeft daardoor ook de mogelijkheid om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan.

Ook de Kieswet gaat niet uit van politieke partijen. Een zetel 'hoort' dan ook niet bij een partij, maar is verbonden aan de volksvertegenwoordiger die daardoor ook de mogelijkheid heeft om tussentijds van fractie te veranderen of zelfstandig verder te gaan. Ook kan een fractie besluiten om haar naam te veranderen. Dit staat de fractie vrij om te doen. Op grond van deze bepalingen heeft de raad geen zeggenschap over wijzigingen in de samenstelling, fusies en splitsingen van fracties en de naamvoering. De raad kan hier dus geen besluit over nemen. Een mededeling aan de voorzitter van de raad is voldoende. De raad is gehouden met ingang van de eerstvolgende vergadering nadat hiervan mededeling is gedaan rekening te houden met de nieuwe situatie.

Dit betekent ook dat:

- kandidaten die van een kandidatenlijst deel uitmaken en binnen die lijst/partij een onderlinge schriftelijke (en soms notariële) afspraak maken, bijvoorbeeld dat men onder bepaalde voorwaarden zal afzien

van aanvaarding van het raadslidmaatschap, zich dienen te realiseren dat dergelijke afspraken nietig zijn vanwege strijd met de wet en de Kieswet;

- personen die tussentijds van partij veranderen hun raadslidmaatschap niet verliezen;
- als men uit een partij stapt en als eigen partij verder gaat, de verlatende partij geen middelen heeft om het raadslid uit de raad te weren.

Fractieafplitsing en het ontstaan van een nieuwe fractie kan diverse praktische gevolgen hebben. Te denken valt aan: fractievergoedingen en -faciliteiten, fractievoorzitterschap dan wel vertegenwoordiging in het fractievoorzittersoverleg, zo nodig andere zitplaatsen in de raadszaal en bezetting in de meningsvormende vergadering.

Als moet worden voorzien in de vacature van een raadslid dat zich heeft afgesplitst, wordt teruggегреpen op de lijst waarop betrokkene oorspronkelijk was gekozen (artikel P 19 van de Kieswet).

Vijfde lid

De naam van de fractie dient getoetst te worden aan de afwijzingsgronden uit artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet. Dit is een logische voorwaarde; als een politieke groepering zich voor het eerst wil laten registreren gebeurt dit ook. Op grond van artikel G 3, vierde lid, van de Kieswet wordt de naam van de nieuwe fractie onder meer geweigerd als deze in strijd is met de openbare orde of als deze overeenkomt met of erg lijkt op de naam van een politieke groepering die al geregistreerd is voor de Tweede Kamer- of Statenverkiezingen, én daardoor verwarring te duchten is. Voor het overige is de nieuwe fractie vrij in het kiezen van een naam.

Artikel 9. Oproep en agenda

In artikel 19, eerste lid, van de wet is bepaald dat de burgemeester de leden van de raad schriftelijk uitnodigt voor de vergadering.

De agendacommissie bepaalt hoe de voorlopige agenda er uit ziet. Het eerste lid stelt verplicht dat de voorzitter een vastgesteld aantal dagen vóór een vergadering de leden een schriftelijke oproep, waarin de vergadering wordt aangekondigd, en de voorlopige agenda met de daarbij behorende stukken beschikbaar stelt. De oproep vermeldt de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering.

In het eerste lid gaat het om een voorlopige agenda. In de dagelijkse praktijk van de gemeente zal het niet altijd mogelijk zijn om ruim voor de vergadering een agenda op te stellen, die ook zicht heeft op de actualiteiten. In een dergelijke situatie kan de voorzitter na het beschikbaar stellen van de schriftelijke oproep zo nodig in overleg met de agendacommissie een aanvullende agenda en stukken aanleveren (tweede lid).

Als omtrent stukken op grond van artikel 25, eerste of tweede lid, van de wet geheimhouding is opgelegd, blijven deze stukken in afwijking van het eerste en tweede lid onder berusting van de griffier en verleent deze de raadsleden op verzoek inzage (derde lid juncto artikel 9, derde lid). Van geheimhouding wordt melding gemaakt op de stukken.

Het vierde lid heeft tot doel om de raad een actievere rol te geven in de opstelling van de raadsagenda. Raadsleden kunnen bij aanvang van de raadsvergadering een voorstel doen om onderwerpen aan de agenda toe te voegen of van de agenda af te voeren. Daarmee kan het individuele raadslid invloed uitoefenen op de vaststelling van de agenda.

Indien er een voorstel wordt gedaan om de agenda aan te passen, bijvoorbeeld het doorschuiven van een agendapunt naar de volgende raadsvergadering, en de stemmen staken, is artikel 32, vierde lid, van de wet logischerwijs niet van toepassing en geldt artikel 32, vijfde lid, van de wet.

Artikel 10. Ter inzage leggen van stukken

Geïnteresseerden moeten de mogelijkheid hebben om stukken in te zien. Daarom worden alle stukken gelijktijdig met het beschikbaar stellen van de schriftelijke oproep ter inzage aangeboden (eerste lid). Naast de terinzagelegging op het stadhuis, zullen de stukken doorgaans op digitale wijze worden aangeboden. Dit gaat via een digitaal raadsinformatiesysteem of door plaatsing op de gemeentesite.

Een stuk is een 'document' in de zin van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Een 'document' houdt in: een bij een bestuursorgaan berustend stuk of ander materiaal dat gegevens bevat. Onder documenten vallen niet alleen de door de overheidsorganen gecreëerde stukken of ander materiaal. Ook alle van buiten komende stukken en ander voor overheidsorganen bestemd materiaal zoals agenda's, verslagen, (concept)adviezen, al dan niet in digitale vorm, verkrijgen de status van 'document' in de zin van de Wob.

Onder de 'stukken' als bedoeld in het derde lid worden verstaan: geheime stukken, waaronder de zogenaamde 'achterliggende' stukken waarvan in raadsvoorstellen melding wordt gemaakt (ambtelijke adviezen, toelichtende nota's, etc.) en ten aanzien waarvan geheimhouding is opgelegd. Indien het gaat om geheime of vertrouwelijke stukken, waarop voorlopige geheimhouding is opgelegd door het bestuursorgaan dat het document aanbiedt aan de raad, dient dit duidelijk op het stuk te zijn aangegeven. Ook kan worden overwogen hiervan geen kopieën te laten maken, omdat het gevaar bestaat dat vaak gekopieerde stukken toch in de openbaarheid komen.

De griffier vervult de secretariatsfunctie ten dienste van de raad. Daarom worden stukken die betrekking hebben op de agenda en de voorstellen van de raadsvergadering en die geheim moeten blijven aldaar ter inzage gelegd. Op verzoek van de raadsleden kan de griffier inzage aan hen verlenen (derde lid).

Artikel 11. Openbare kennisgeving

Artikel 23 van de wet bepaalt dat de vergaderingen van de raad in het openbaar worden gehouden. Daaruit vloeit voort dat publiciteit wordt gegeven aan een aanstaande raadsvergadering. Artikel 19, tweede lid, van de wet schrijft dan ook voor dat de burgemeester de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering ter openbare kennis brengt. Naast aankondiging in een huis-aan-huis-blad (op dit moment Groot Eindhoven), vindt publicatie plaats op de gemeentelijke website.

Artikel 12. Presentielijst

De verplichting tot het hebben van een presentielijst vloeit voort uit artikel 20 van de wet. In dit artikel wordt de procedure vastgelegd. De handtekeningen op de presentielijst zijn bedoeld om formeel vast te stellen dat het vergaderquorum bereikt is. De lijst kan niet dienen om het stemquorum vast te stellen; daarvoor geldt artikel 29 van de wet.

De griffier geeft de ambtelijke ondersteuning die de raad nodig heeft. Daarom zorgen zij voor het bijhouden van de presentielijst en ondertekent deze (tweede lid). Deze ondertekening dient te waarborgen dat de lijst volledig is en het quorum aanwezig was.

Artikel 13. Zitplaatsen

De leden hebben een eigen vaste zitplaats. Deze zitplaats wordt door de voorzitter bij iedere nieuwe zittingsperiode aangewezen. De griffier is in elke raadsvergadering aanwezig en heeft daarom een eigen zitplaats. De voorzitter kan na overleg in met de fractievoorzitters de indeling herzien, indien daartoe aanleiding bestaat. Op grond van artikel 21 van de wet kunnen wethouders deelnemen aan de beraadslagingen. Ook andere personen kunnen uitgenodigd worden om ter vergadering aanwezig te zijn. De voorzitter is de aangewezen persoon om voor een zitplaats voor hen te zorgen.

Artikel 14. Spreekregels

In dit artikel wordt vastgelegd dat er bij voorkeur wordt gesproken vanaf het spreekgestoelte. Het kan zijn dat een lid niet in staat is om vanaf het spreekgestoelte te spreken, bijvoorbeeld door een lichamelijke beperking. Vandaar dat geen verplichting is opgenomen, maar een voorkeur. Opgenomen is dat het woord wordt gericht tot de voorzitter. Dit moet worden uitgelegd als dat wordt gesproken via de voorzitter. Er wordt in ieder geval niet tot het publiek gesproken. De voorzitter ziet hier op toe.

Artikel 15. Volgorde sprekers

Dit artikel regelt de volgorde van sprekers.

Artikel 16. Hamerstukken

In dit artikel wordt de behandeling van onderwerpen waarover geen of nauwelijks discussie wordt verwacht geregeld. Het gaat hierbij om voorstellen die eenvoudig van aard zijn, of geen politieke lading hebben (bijvoorbeeld een technische wijziging van een verordening). Het kan ook om voorstellen gaan die al voldoende zijn uitgediscussieerd in de meningsvormende vergadering. In principe wordt over deze voorstellen niet gesproken, tenzij er een stemverklaring is gedaan door een fractie of er moties en amendementen zijn ingediend. Indien dit laatste het geval is stelt de agendacommissie voor het agendapunt van categorie te verplaatsen.

Artikel 17. Bespreekstukken

In dit artikel wordt de behandeling van onderwerpen waarover wel moties en amendementen zijn aangekondigd geregeld. Het gaat hierbij om voorstellen die complexer van aard zijn, of een politieke lading hebben. Het kan ook om voorstellen gaan die nog onvoldoende zijn uitgediscussieerd in de meningsvormende vergadering en waarover derhalve moties en amendementen zijn aangekondigd. In de raadsvergadering wordt alleen nog gesproken over die moties en amendementen.

Artikel 18. Aantal spreektermijnen

Indien de raad van mening is, dat na de tweede termijn verdere beraadslaging nodig is, kunnen zij daartoe uitdrukkelijk besluiten. Het tweede lid benadrukt dat de voorzitter elke spreektermijn afsluit. In een termijn mag niet meer dan eenmaal het woord worden gevoerd door een fractie. Hierbij worden niet meegerekend het spreken over een persoonlijk feit of over een voorstel van orde.

Artikel 19. Interruptie

In dit artikel is de interruptie geregeld. Opgenomen is dat interrupties dienen te bestaan uit vragen zonder inleiding of korte mededelingen.

Artikel 20. Deelname aan beraadslaging door anderen

Deze bepaling is noodzakelijk in verband met de in artikel 22 van de wet geregelde immuniteit. Het is uiteraard ook mogelijk dat de raad bepaalt dat een bepaalde functionaris in bepaalde gevallen altijd aan de beraadslaging mag deelnemen.

De raad kan op grond van artikel 4, tweede lid, bepalen dat de griffier deelneemt aan de beraadslagingen. De burgemeester en de wethouder(s) hebben het recht (het woord te voeren en) deel te nemen aan de beraadslagingen op grond van artikel 21, eerste en tweede lid, van de wet.

Artikel 21. Voorstellen van orde

De voorzitter legt aan de raad ter beslissing voor of er inderdaad sprake is van een voorstel van orde. Over een voorstel van orde wordt direct, zonder beraadslaging, besloten door de raad. Bij staken van stemmen is het voorstel niet aangenomen (omdat het ordevoorstel betrekking heeft op de lopende vergadering is artikel 32, vierde lid, van de wet hierop logischerwijs niet van toepassing). Een voorstel van orde betreft bijvoorbeeld het schorsen van de vergadering voor een pauze. Indien het gaat om een niet geagendeerd voorstel, dient de procedure van een initiatiefvoorstel gevolgd te worden (artikel 30 van de wet).

Artikel 22. Beslissing

De voorzitter kan de beraadslaging sluiten als diegene vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, tenzij de raad anders beslist (eerste lid). De voorzitter formuleert daarna de te nemen eindbeslissing (tweede lid). Indien geen stemming wordt gevraagd, is het voorstel aangenomen op grond van artikel 32, derde lid, van de wet.

Artikel 23. Stemverklaring

Stemverklaringen moeten kort zijn en mogen niet het karakter krijgen van een derde termijn, als laatste reactie op de vorige spreker. De stemverklaringen worden gegeven vóór de hoofdelijke oproep van de leden dat de stemming begint.

Artikel 24. Procedure bij hoofdelijke stemming

Indien een raadslid te kennen geeft een hoofdelijke stemming te wensen, moet de stemming plaatsvinden (eerste lid). De raad heeft niet de bevoegdheid om van deze bepaling van artikel 32 van de wet af te wijken. Vraagt niemand stemming, dan wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen (tweede lid). Wellicht ten overvloede wordt hierbij nog gewezen op artikel 209, tweede lid, van de wet, dat tot hoofdelijke stemming verplicht bij het aangaan van een verplichting voordat de begroting is goedgekeurd. De regeling in het eerste deel van het tweede lid kan toepassing krijgen, indien de uitkomst van de stemming tevoren duidelijk is en slechts enkele raadsleden zouden tegenstemmen. Een raadslid kan zich alleen onthouden van deelname aan stemming op grond van artikel 28 van de wet. In alle andere gevallen is een raadslid verplicht stelling in te nemen en te stemmen. Stemmingen zijn in principe ook openbaar. Een volksvertegenwoordiger dient duidelijk te zijn in hun rol. Door de openbaarheid is het voor de achterban (kiezers) duidelijk hoe ze worden vertegenwoordigd.

In de Winsumuitspraak (ABRvS, 7 augustus 2002, uitspraak 200200897/1) is het hoger beroep op artikel 28 van de wet afgewezen, maar heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) wel geconcludeerd dat het genomen besluit in strijd is met artikel 2:4 van de Awb omdat de schijn van belangenverstremgeling onvoldoende was vermeden. Naar aanleiding van deze uitspraak zijn er vragen gerezen over de mogelijke gevolgen voor stemprocedures en de verantwoordelijkheden in gemeenteraden.

In deze uitspraak geeft de Afdeling het rechtsbeginsel neergelegd in artikel 2:4 van de Awb voorrang boven hetgeen in artikel 28 van de wet is bepaald. Over de mogelijke gevolgen van de uitspraak adviseerde de toenmalige minister van BZK het volgende:

"de beslissing over stemonthouding dient voorbehouden te blijven aan het individuele raadslid; bij stemming heeft de raad geen optie dan te waarschuwen dat het te nemen besluit wel eens aanvechtbaar zou kunnen zijn in een bezwaarschriftprocedure of bij de bestuursrechter of in het kader van een spontane vernietiging door de Kroon (artikel 268 van de wet); de raad kan in dergelijke gevallen een belangrijke rol spelen door in algemene zin te bespreken, individuele raadsleden door hun handelen de schijn van belangenverstremgeling kunnen wekken en hoe dat voorkomen kan worden (en dit bijvoorbeeld opnemen in de gedragscode); uiteraard is de gedragscode in juridische zin niet bindend, dit is tevens niet wenselijk."

Er is echter inmiddels vervolggjurisprudentie beschikbaar:

- In ABRvS 30 juni 2010, LJN BM9710LJN BM9710, AB 2010/310AB 2010/310 oordeelde de Afdeling dat in het midden kon blijven of twee raadsleden een persoonlijk belang hadden bij de vaststelling van een bestemmingsplan, omdat het bestemmingsplan met de grootst mogelijke meerderheid door de raad was vastgesteld. Zelfs indien zou worden vastgesteld dat de twee raadsleden een persoonlijk belang hadden bij de planvaststelling, hebben zij geen beslissende stem in de uitkomst gehad;

- In ABRvS 22 juni 2011, LJN BQ8863LJN BQ8863, AB 2011/261AB 2011/261 overwoog de Afdeling dat een raadslid dat woonde en werkte op een bedrijventerrein een persoonlijk belang had bij de vaststelling

van een bestemmingsplan voor dat bedrijventerrein. De Afdeling oordeelde dat in strijd was gehandeld met art. 2:4artikel 2:4 van de Awb omdat naar derden de schijn is gewekt dat het persoonlijke belang van invloed is geweest op de besluitvorming. Daarbij speelde een rol dat het raadslid tijdens de vergadering van de raad veelvuldig het woord heeft gevoerd en namens hun fractie een aantal amendementen heeft ingediend en voorgelezen die in feite tot gevolg hebben dat een gunstiger woon- en leefklimaat ontstaat ter hoogte van gronden van het betreffende raadslid. De Afdeling achtte niet van belang of het raadslid daadwerkelijk het oogmerk had te bewerkstelligen een plan ten gunste van hun leefklimaat vast te stellen. Ook indien van de goede trouw van het raadslid kan worden uitgegaan, kan de schijn van belangenverstrengeling zijn gewekt. Ook het gegeven dat het raadslid niet bij alle amendementen een doorslaggevende stem heeft gehad leidt niet een ander oordeel, omdat gelet op het feit dat het raadslid veelvuldig het woord heeft gevoerd niet kan worden gesteld dat niet de schijn is gewekt dat diegene invloed heeft gehad op de besluitvorming;

- In ABRvS 6 februari 2013, LJN BZ0796LJN BZ0796 preciseert de Afdeling haar hiervoor vermelde uitspraak van 22 juni 2011. In de zaak die tot de uitspraak van 6 februari 2013 heeft geleid ging het om een besluit van een gemeenteraad om een bestemmingsplan niet vast te stellen. Dat besluit was genomen met de kleinst mogelijke meerderheid, waarbij een raadslid die mogelijk belanghebbende in de zin van art. 1:2artikel 1:2 van de Awb was, tegen de vaststelling van het plan had gestemd. De Afdeling overwoog dat, in aanmerking genomen dat het hier gaat om besluitvorming door de gemeenteraad die een belangenafweging vergt waarbij politieke inzichten een belangrijke rol spelen, het in de rede ligt voor de invulling van het begrip 'persoonlijk belang' in art. 2:4 lid 2artikel 2:4, tweede lid, van de Awb aansluiting te zoeken bij art. 28 lid 1artikel 28, eerste lid, onder a, van de wet. Deze bepaling dient strikt te worden uitgelegd, nu daarbij het fundamentele recht van een raadslid om deel te nemen aan een stemming wordt ingeperkt. Uit artikel 2:4 van de Awb volgt dus — en de Afdeling preciseert hiermee haar (hiervoor vermelde) uitspraak van 22 juni 2011 — in het algemeen niet dat een persoon die deel uitmaakt van een democratisch gekozen bestuursorgaan zoals de gemeenteraad en die bij een besluit belanghebbende is als bedoeld in art. 1:2 lid 1artikel 1:2, eerste lid, van de Awb, zich zou moeten onthouden van deelname aan de besluitvorming. Dit zou afbreuk doen aan de taak en de fundamentele rechten van een gekozen volksvertegenwoordiger en daarmee aan het democratisch proces.

De Afdeling heeft in haar uitspraak van 6 februari 2013 in aanvulling op het voorgaande overwogen dat er zich evenwel bijkomende omstandigheden kunnen voordoen die maken dat de behartiging van het persoonlijk belang van een raadslid zodanig aan de orde is bij het onderwerp van de besluitvorming dat diegene daaraan niet behoort deel te nemen. Weliswaar kan de gemeenteraad niet verhinderen dat een lid deelneemt aan de besluitvorming en aan stemmingen, maar deelname van een lid kan er bij aanwezigheid van zo'n persoonlijk belang wel toe leiden dat de bestuursrechter tot het oordeel moet komen dat het desbetreffende besluit is genomen in strijd met art. 2:4artikel 2:4 van de Awb. De conclusie dat het betrokken bestuursorgaan in strijd met deze bepaling een besluit heeft genomen, kan echter pas worden getrokken wanneer aannemelijk is dat het betrokken raadslid de besluitvorming daadwerkelijk heeft beïnvloed.

Bij staking van stemmen is het bepaalde in artikel 32 van de wet van toepassing. Indien de vergadering voltallig is, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Is de vergadering niet voltallig, dan wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. Als ook dan de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Een digitaal stemsysteem kan worden gebruikt waarbij de openbaarheid wordt gewaarborgd doordat de naam van het raadslid wordt gekoppeld aan het voor of tegen. Dit is te lezen op een scherm. Deze manier van stemmen is mogelijk op grond van de wet.

In het vierde lid wordt ingegaan op de procedure van hoofdelijke stemming.

Artikel 25. Stemmingen over amendementen en moties

Voor alle duidelijkheid wordt hier een verschil in procedure aangegeven tussen een motie en een amendement. Een amendement strekt tot wijziging van een voorstel en komt daarom in stemming voorafgaand aan de stemming over dat voorstel. Een motie strekt niet tot wijziging van een voorgesteld besluit; over een motie wordt een apart besluit genomen, nadat de besluitvorming over het aanhangige voorstel is afgerond. Bij een motie over een afzonderlijk onderwerp geldt dit uiteraard niet en is het vierde lid niet van toepassing. Bovendien kan de raad besluiten af te wijken van deze stemvolgorde.

Artikel 26. Stemming over personen

Artikel 31, eerste lid, van de wet geeft aan dat de stemming over personen geheim dient te zijn. Sinds 1 februari 2016 is artikel 31 ook van toepassing op de stemming over de benoeming van een wethouder (artikel 35, eerste lid, van de wet). Datzelfde geldt voor de stemming over het ontslag van een wethouder in het geval een motie van wantrouwen niet tot onmiddellijk aftreden leidt (artikel 49 van de wet). Ook dat gebeurt schriftelijk en is daarmee geheim. Het is mogelijk om met het digitaal stemsysteem te werken, maar voornamelijk wordt uitgegaan van een stemming door middel van behoorlijk ingevulde

stembriefjes. Een blanco stembriefje wordt niet aangemerkt als een behoorlijk ingevuld stembriefje (Kamerstukken II 1985/86, 19 403, nr. 3, blz. 86). In geval van een schriftelijke stemming wordt dan ook geen rekening gehouden met blanco stembriefjes. Een blanco of verkeerd ingevuld stembriefje telt wel mee bij de bepaling van het quorum. De raad oordeelt of een stembriefje behoorlijk is ingevuld. Wat onder een (niet) behoorlijk ingevuld stembriefje moet worden verstaan, is in de wet niet geregeld.

Bij de benoeming van wethouders is er sprake van een vrije stemming. Dat is dus anders dan bij een voordracht, waarbij de keus beperkt is tot twee of meer kandidaten.

Bij een vrije stemming is artikel 28, eerste lid, onder a, en derde lid, van de wet niet van toepassing. Daarin is bepaald dat een raadslid zich van stemming onthoudt wanneer diegene "behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt". Zoals vermeld is dat bij de benoeming van wethouders niet aan de orde. Een raadslid kan op het stembriefje de naam van elke kandidaat die hun voorkeur heeft invullen: die van de voorgestelde perso(o)n(en), of die van een ander. Dat geldt dus ook voor raadsleden die zelf genomineerd zijn; die kunnen op zichzelf stemmen als ze dat willen.

De wetgever heeft nooit de bedoeling gehad de politieke verhoudingen in de raad te beïnvloeden door middel van een verbod op het meestemmen van de kandidaat-wethouder. Los van de formeel-juridische context pleiten de volgende argumenten nog voor bovenstaande zienswijze:

- Een democratisch gekozen vertegenwoordiger mag niet te snel het recht op stemming worden ontnomen. Stel: partij X beveelt meneer Janse en mevrouw Pieterse aan als wethouders. Als deze personen in de raad zitting hebben en niet mee mogen stemmen houdt dit in, dat de partij ineens twee stemmen in de raad minder heeft. Dat is onaanvaardbaar in het licht van de politieke verhoudingen;
- Een aanbeveling is geen voordracht. Het spraakgebruik heeft het vaak over voordracht, maar een persoon nomineren als wethouder staat niet gelijk aan een voordracht;
- Het is denkbaar dat een kandidaat-wethouder die voor benoeming wordt aanbevolen, uit moreel-politieke overwegingen en om iedere schijn van belangenverstrengeling te vermijden op eigen initiatief afziet van het meestemmen over de benoeming. Alhoewel het uitgangspunt is dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met het inperken van het stemrecht van gekozen volksvertegenwoordigers, laat de wet de betrokkenen de ruimte daarin een eigen afweging te maken.

Artikel 27. Besluitenlijst

In dit artikel wordt geregeld dat de griffier een besluitenlijst opstelt. Bepaald is wat de besluitenlijst in ieder geval moet inhouden. Notulen worden niet gemaakt. Wel worden alle vergaderingen van de raad met beeld- en geluidsopnamen geregistreerd en als videoverslag beschikbaar gesteld.

Artikel 28. Ingekomen stukken

Omtrent de (aan de raad gerichte) ingekomen stukken worden alleen voorstellen gedaan en besluiten genomen van procedurele aard, bijvoorbeeld ter kennisneming, in handen stellen van het college. Er vindt geen inhoudelijke discussie over de stukken plaats. Een lid van de raad kan gemotiveerd voorstellen de behandeling op een andere wijze te doen. De inhoud van het stuk kan dan ter sprake worden gebracht.

Artikel 29. Toepassing reglement op besloten vergaderingen

Artikel 29 bepaalt dat de bepalingen van het reglement van orde van de gemeenteraad van Eindhoven van overeenkomstige toepassing zijn op een raadsvergadering achter gesloten deuren. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de bepalingen omtrent het tijdig verzenden van stukken, het recht van amendement, het recht van motie en het maken van het verslag.

Artikel 30. Verslag besloten vergadering

In artikel 30 wordt uitwerking gegeven aan artikel 23, derde lid, van de wet. In overeenstemming met de bepaling over de besluitenlijst van de raadsvergadering is de griffier ook verantwoordelijk voor de besluitenlijst van een besloten vergadering, die ter inzage ligt bij de griffier (eerste lid).

Artikel 31. Opheffing geheimhouding

In de in artikel 31 aangehaalde artikelen wordt aan de raad de mogelijkheid geboden de geheimhouding van stukken op te heffen; stukken die niet per se aan hen behoeven te zijn overgelegd. Het kan dus (zie bijvoorbeeld artikel 86, tweede lid, van de wet) gaan om de situatie dat de burgemeester geheimhouding heeft opgelegd ten aanzien van stukken die de burgemeester aan de meningsvormende vergadering heeft overgelegd. De meningsvormende vergadering kan dan aan de raad verzoeken de geheimhouding op te heffen (indien de burgemeester daar niet toe bereid is). In het onderhavige artikel is nu ter zake een overlegverplichting opgenomen waardoor recht wordt gedaan aan het principe van hoor en wederhoor.

Op grond van artikel 25, derde en vierde lid, van de wet, kan geheimhouding worden opgelegd door het college, de burgemeester en een commissie, ieder ten aanzien van stukken die zij aan de raad of aan leden van de raad overleggen. De opgelegde geheimhouding met betrekking tot aan de raad overgelegde stukken vervalt, indien de raad de oplegging niet in zijn eerstvolgende vergadering die volgens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, wordt bekrachtigd.

Als de raad niet van plan is de opgelegde geheimhouding te bekrachtigen, kan het orgaan dat geheimhouding heeft opgelegd in een besloten vergadering met de raad overleg voeren. Deze besloten vergadering kan dan gaan om de vraag waarom de raad de geheimhouding wil opheffen door deze niet te bekrachtigen.

Als de raad een opgelegde geheimhouding opheft of niet bekrachtigt, wil dat niet zeggen dat de desbetreffende stukken dan "automatisch" openbaar zijn. De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is nog steeds op deze stukken van toepassing. Wanneer om openbaarmaking wordt verzocht moet dat verzoek dus aan de uitzonderingsgronden in de Wob worden getoetst om tot een besluit te komen over het al dan niet openbaar maken van de betreffende documenten. Dan kan uiteraard blijken dat er inmiddels geen grond meer is om openbaarmaking te weigeren.

Artikel 32. Toehoorders en pers

Voor de pers is ruimte gereserveerd op de publieke tribune. Het publiek dient plaats te nemen op de aangewezen publieke tribune. Wanneer de orde op de tribune wordt verstoord, kan de voorzitter op grond van artikel 26 van de wet optreden. De voorzitter kan de ordeverstoorders aanzeggen de vergadering te verlaten. Indien toehoorders de raadsvergadering herhaaldelijk verstoren, kan de voorzitter deze toehoorders de toegang tot de raadsvergadering voor ten hoogste drie maanden ontzeggen.

Artikel 33. Geluid- en beeldregistraties

Aangezien de vergaderingen van de raad in principe openbaar zijn, kunnen radio- en tv-stations geluid- en beeldregistraties maken. Dit is uiteraard niet het geval als het een besloten vergadering betreft. Wel dient rekening gehouden te worden met de privacy van sprekers of publiek. Raadsleden daarentegen hebben een publieke functie. Het is mogelijk om een aanwijzing te geven dat publiek slechts vanaf een bepaalde afstand in beeld mag worden gebracht. Ook kan een aanwijzing zijn dat burgers die inspreken niet gefilmd mogen worden, uiteraard in overleg met de sprekers. Mogelijk hebben zij geen probleem met beeldregistraties.

Artikel 34. Amendementen en subamendementen

Elk lid van de raad kan wijzigingen op het voorstel van het college aan de raad of op initiatiefvoorstellen indienen ter behandeling in de raad, de zogenaamde amendementen. Wanneer een amendement is ingediend, kan dit voor een ander raadslid aanleiding zijn, op dit amendement nog weer een wijziging voor te stellen, het subamendement. Een (sub)amendement kan ingediend worden op een voorgesteld besluit, dat aanhangig is. De beraadslaging over het (sub)amendement vindt plaats in ten hoogste twee termijnen. Indien (in uitzonderlijke situaties) een ingediend amendement verdere beraadslaging noodzakelijk maakt, kan de raad besluiten tot een derde termijn (artikel 18).

Het recht van amendement is neergelegd in artikel 147b van de wet. Dit artikel verplicht de raad nadere regels te stellen. Deze nadere regels staan in artikel 34. Op basis van artikel 147b, tweede lid, juncto artikel 147a, tweede lid, van de wet is de raad verplicht een amendement te behandelen, overeenkomstig de door de raad vastgestelde regels. Uit de bewoordingen van artikel 147b, tweede lid, van de wet blijkt dat het recht om amendementen in te dienen aan elk individueel raadslid toekomt; drempelsteun is derhalve niet vereist (MvT, Kamerstukken II 2000/01, 27751, 3, p. 109).

Artikel 35. Moties

In artikel 1 is de definitie van het begrip 'motie' gegeven. Een 'motie' is een voorstel tot het doen van een uitspraak. Het kan gaan om het uitspreken van een wens (van inhoudelijke, politieke of procedurele aard), het uitspreken van instemming dan wel afkeuring over bepaalde ontwikkelingen of om het doen van een verzoek. Een motie betreft dus niet een concreet besluit dat op rechtsgevolg is gericht; een motie heeft geen juridische, maar een politieke betekenis. Daarom is het college formeel niet aan een motie gebonden of tot uitvoering ervan verplicht. Wel kan het naast zich neerleggen van een motie door het college leiden tot een vertrouwensbreuk tussen raad en college en hieruit kan het college dan zijn consequentie trekken.

Voor wat betreft de besluitvormingsprocedure omtrent een motie wordt opgemerkt dat over een motie een apart besluit wordt genomen. Voor de beraadslaging over een motie over een aanhangig onderwerp geldt dat deze niet plaatsvindt in afzonderlijke termijnen, maar gelijktijdig met de beraadslaging over het onderwerp waarop de motie betrekking heeft (tweede lid).

In de wet wordt één specifieke motie uitgewerkt, namelijk in artikel 49. Dit betreft de "motie van wantrouwen" waarbij de raad uitsprekt het vertrouwen in een wethouder te hebben verloren. Het is een

wethouder niet toegestaan om na een aangenomen motie van wantrouwen aan te blijven. Indien diegene zelf niet opstapt, dient de raad actie te ondernemen.

Artikel 36. Vrije moties

Een vrije motie is een motie over een onderwerp dat niet op de agenda van de raad staat. Het is elke raadsvergadering mogelijk om een vrije motie in te dienen. Een actuele motie moet in beginsel worden ingediend voor 12.00 uur op de dag voorafgaand aan de vergadering. In lid 2 is opgenomen dat de agendacommissie de indieners adviseert over de vrije motie. Dit advies kan inhouden dat de indiener wordt geadviseerd de motie niet in te dienen, maar bijvoorbeeld als rondvraag in de meningsvormende vergadering in te brengen. Het advies kan door de indiener naast zich worden neergelegd.

Artikel 37. Initiatiefvoorstel

Het is primair de taak van het college om aan de raad de nodige voorstellen te doen, maar raadsleden kunnen ook zelf een voorstel voor een ontwerpverordening of ontwerpbeslissing ter behandeling bij de raad indienen. Hiervoor is het recht van initiatief toegekend. In artikel 147a, eerste lid, van de wet is dit uitgewerkt. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat de raad regelt op welke wijze een initiatiefvoorstel voor een verordening wordt ingediend en behandeld. In artikel 36 wordt de procedure geregeld. Zo wordt een initiatiefvoorstel ter kennis gebracht aan het college. De raad, bij monde van de agendacommissie, kan bepalen dat het eerst inhoudelijk in een meningsvormende vergadering wordt behandeld. Dit is de praktijk in Eindhoven. Een initiatiefvoorstel wordt in de eerstvolgende raadsvergadering aangeboden en toegelicht, waarna het wordt verwezen naar de meningsvormende vergadering.

Artikel 38. Voorstel van het college aan de raad

Artikel 38 heeft betrekking op het agenderingsrecht van de raad. De raad is de enige die een voorstel voor een verordening of een ander voorstel dat het college heeft voorbereid kan agenderen. Als het college het voorstel heeft voorbereid, betekent dit niet dat het college het door hen voorbereide voorstel kan intrekken indien het college van oordeel is dat verdere behandeling van het voorstel niet wenselijk is (bijvoorbeeld omdat zij een voorstel willen wijzigen). De raad moet hier toestemming voor geven (eerste lid).

Indien de raad van oordeel is dat een voorstel voor een verordening of een ander voorstel niet voldoende is voorbereid, kan de raad het voorstel voor een verordening of een ander voorstel op grond van het tweede lid nogmaals voor advies aan het college zenden. De raad kan het college bijvoorbeeld verzoeken het voorstel voor een verordening of ander voorstel nader te onderbouwen. De agendacommissie bepaalt echter wanneer het voorstel voor een verordening of ander voorstel, dat door het college verder voorbereid is, opnieuw wordt behandeld. De raad kan dit in dezelfde raadsvergadering laten weten hoe ze dat wensen, de agendacommissie zal in haar vergadering de daadwerkelijke agendering voorstellen.

Artikel 39. Interpellatie

Het recht van interpellatie is nader geregeld in artikel 155 van de wet. Het interpellatierecht ligt in het verlengde van het mondelinge vragenrecht. Beide instrumenten hebben betrekking op het afleggen van verantwoording door het college of de burgemeester voor het door hen gevoerde bestuur. Een interpellatie is een "zwaarder" instrument dan mondelinge of schriftelijke vragen en is bedoeld voor onderwerpen van meer bestuurlijk/politiek gewicht. Het gaat om een recht van een volksvertegenwoordiger om tijdens een vergadering over een niet geagendeerd onderwerp inlichtingen aan het college of de burgemeester te vragen. Daarvoor is verlof van de raad voor nodig. De raad heeft de ruimte om eigen beleid te ontwikkelen. In artikel 39 is dit neergelegd. Zo is in lid 3 bepaald dat toestemming tot het houden van de interpellatie wordt verleend indien het verzoek na stemming wordt gesteund door ten minste negen leden. Ook wordt in artikel 39 de volgorde van spreken geregeld. In lid 9 is tenslotte bepaald dat de interpellant de gelegenheid heeft om een motie in te dienen aan het einde van de interpellatie.

Artikel 40. Schriftelijke vragen

Op grond van artikel 155 van de wet kan een raadslid aan het college of aan de burgemeester mondeling of schriftelijk vragen stellen. In dit artikel van het Reglement wordt het stellen van schriftelijke vragen geregeld. Het vragenrecht geeft aan de leden van de raad het recht informatie te vragen over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van het college of de burgemeester behoren. Het karakter van deze vragen is primair van informatieve strekking. Op grond van deze bepaling kan een raadslid schriftelijke vragen stellen aan het college of de burgemeester, al naar gelang wie verantwoordelijk is. Het college dient de vragensteller gemotiveerd in kennis te stellen, indien de beantwoording niet binnen de gestelde termijnen kan plaatsvinden. Wanneer de antwoorden van het college of van de burgemeester daartoe aanleiding geven, heeft het betrokken raadslid de mogelijkheid om nadere inlichtingen te vragen. Diegene kan ook verzoeken om het onderwerp te agenderen voor een commissievergadering, of diegene kan een interpellatie aanvragen.

Artikel 41. Inlichtingen

In artikel 41 wordt een procedurele uitwerking gegeven van de inlichtingenplicht die het college en de burgemeester hebben ten opzichte van de raad. De passieve inlichtingenplicht als bedoeld in artikel 169, derde lid, van de wet is de klassieke informatieplicht die het college opdraagt de door de raad gevraagde inlichtingen te verstrekken, tenzij het openbare belang zich daartegen verzet. Dit recht om inlichtingen te vragen komt eveneens toe aan individuele raadsleden. Daarmee wordt voorkomen dat een raadsmeerderheid om (partij)politieke redenen belemmeringen opwerpt tegen het vragen van inlichtingen door een raadslid of raadsminoriteit. Wel kan de raad via het reglement van orde op grond van doelmatigheidsoverwegingen een zekere ordening aanbrengen in de wijze waarop het inlichtingenrecht wordt uitgeoefend. De raad gaat immers over de agenda en de vergaderorde.

De weigeringsgrond 'strijd met het openbaar belang' is, zo blijkt uit de bewoordingen van artikel 169 van de wet, wettelijk objectief en algemeen omschreven. Het moet dan gaan om zwaarwegende belangen. In de praktijk bestaan verschillende wettelijke en politieke figuren om als de raad en het college met elkaar te communiceren buiten de openbaarheid. De openbaarheid van stukken en vergaderingen bijvoorbeeld kan al dan niet tijdelijk worden opgeheven. Vervolgens kent de wet een algemene actieve inlichtingenplicht. Artikel 169, tweede lid, van de wet verplicht het college uit eigen beweging de raad alle inlichtingen te verstrekken die de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het college moet permanent nagaan welke informatie de raad behoeft voor een goede taakvervulling. Hier liggen grote politieke risico's als de raad het college in het ongewisse laat over de aard en omvang van de gewenste informatie. In het geval dat raad en college daarover geen afspraken maken is de kans groot dat het college de raad veiligheidshalve overstelpt met stukken. Van controleren komt dan weinig terecht. Dezelfde risico's doen zich voor met betrekking tot een tweede actieve, meer specifieke inlichtingenplicht. Artikel 169, vierde lid, van de wet verplicht het college de raad vooraf te informeren over de voorgenomen uitoefening van een bestuursbevoegdheid als bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder e, f, g en h, van de wet indien de toepassing daarvan ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente of indien de raad daarom verzoekt. Het college mag dan niet eerder een besluit nemen dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen naar voren te brengen. De term 'ingrijpend' is in de wet niet nader omschreven. De raad en het college dienen, op basis van de situatie in de eigen gemeente, tot een afbakening te komen. De wetgever heeft destijds het oog gehad op substantiële financiële gevolgen van privaatrechtelijke overeenkomsten. De raad en het college moeten hier derhalve zelf een modus in vinden.

Artikel 42. Vragenhalfuur

In deze bepaling is het stellen van mondelinge vragen geregeld. Ook dit is een nadere invulling van het vragenrecht, zoals bedoeld in artikel 155 van de wet. Om er voor te zorgen dat de portefeuillehouder zich kan voorbereiden op een adequaat antwoord tijdens de raadsvergadering, moeten de vragen om uiterlijk 12.00 uur op de dag van de vergadering worden aangeleverd.

Artikel 43. Uitleg reglement, artikel 44. Intrekking oude reglement en artikel 45. Inwerkingtreding en citeertitel

Deze artikelen behoeven geen toelichting.